

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Doct. Martini Lvtherii Avgvstiniani Theologi Synceri
Lvcvbrationvm Pars Vna, quas ædidit usq[ue] in annum
præsentem XX. Catalogum earu[m] uersa tibi pagina
indicabit. Alio Tomo, Domino Volente, ...**

Luther, Martin

Basileae, 1520

VD16 L 3411

Resolvtiones R. P. Martini Lvtherii, De Dispvttatione Lypsica. Optimo Et
Ervdito Viro D. Georgio Spalatino, Illustriss. Principis Friderici Saxoniae
electoris Imperij, eiusdem[que] uicarij &c. a ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-34878

RESOLUTIONES R.

P. MARTINI LVTHERII, DE DISPV
TATIONE LYPICA.

OPTIMO ET ERVDITO VIRO D. GEORGIO
Spalatino, Illustris. Principis Friderici Saxoniae ele-
ctoris Imperij, eiusdemq; uicarij &c. a libellis
& sacris suo Martinus Lutherius. S.

HISTORIAM famosae huius disputationis, quam Lipsiae habuimus optime Spalatine, cupis nosse, ea uel maxime causa, quod audieris Eccium nostrum & Eccianae factio-
nis aliquot homines, iam diu & secure triumphare, enco-
miacq; cantare. Ego sane gaudeo & gratias ago, si tam ue-
ra est uictoria, quam magna est iactantia. Quid enim Christia-
nis, praesertim Theologis magis optandum, quam ut ueritas triumphet, error traducatur? Sed rursus, quando unquam au-
ditum est a seculo, hanc esse gloriam ueram & stabilem, quae seipsam praedicat, & ante tempus iactat? Nonne in hanc sunt prouerbia adita: Encomium ante uictoria-
rum, rumor ante salutem; Deinde illud triuij, Propria laus sordet, & laudet te os alienum? Tum Christus: Si gloriam meam quero, gloria mea nihil est. Et Pro-
uerbiorum autor Salomon: Haereditas, inquit, ad quam in principio festinatur, in fine benedictione carebit. Iustus enim, ut scriptura dicit, in principio non est iac-
tator, sed accusator sui; Phariseus autem primo est laudator sui, simul accusator omnium aliorum. De Eccio nostro autem eo facilius credo, iactasse eum uictorias
quo iam olim mihi est ingenium hominis perspectum, ut gloriae miserimum manci-
pium, tum quod iam magis expertus sum, solere eum in disputatione magis cri-
minari quam disputare, & more indoctorum declamatorum, tempus conuictis & con-
tumeliosis hominum perdere. Ideo nihil mirum, si non nisi gloriam quaerat. Mihi ue-
ro, qui iam duos annos patior, multos eiusmodi uictoriae iactantissimos & uanissi-
mos gloriatores rabidosq; criminatores, deinde contempsi, nescio, quae tartara mihi intentata, pro minimo est, hanc eorum simulatam gloriam audire, quorum
magis misereri quam pigere oporteat. Nam si conscientia eorum idem gloriarentur, ne dubites foris neque gloriarentur, neque criminarentur. Tamen ut tibi satisfaciam,
breuiter rem ipsam, secundum ueritatem describam, ut intelligere possis, disputa-
tionem illam fuisse perditionem temporis, non inquisitionem ueritatis; Deinde
Eccium Eccianosq; simulare in gloria aliud, & aliud sentire in conscientia. Nam
quantum in Eccio fuit, fere nullus scopus tactus est. Sin tactus est, non nisi no-
tissimis & uulgo proculcatis argumentis certatum est. Nam deus nouit, quod
rotam istam conclusionum cohortem multo acrius & ualidius nostri Vuitten-
bergenfes duobus annis oppugnaverunt, & ita examinauerunt, ut ossa earum
numerare licuerit, quas Eccius uix in facie cutis leuiter perstrinxit; nisi quod mul-
to fortius clamauit una hora, quam nos integris duobus annis, ac gestibus immani-
ter fastuosus & gloriosus, etiam seipsum clamorem superare uelle uisus est. His
enim moribus, sane quietis & tranquillissimis, pacificam illam & in silentio ac my-

Eccij triumphis

Encomium ante uictoriam.

Eccij iactantia

Disputatio fuit perditio temporis.

Eccius non attingit scopum

Clamator Eccius.

sterio profundissime quietissimeq; latentem theologiam quæsiuit hucusq; Ecciana modestia. Ita me deus amet, fateri cogor, nos esse uictos clamore & gestu, hoc est Ecciana modestia, sic enim ipse uocat. Verum anteq; rem ipsam dicam, præfabor & ueniam petam, si homines quosdam inuoluã pariter, libenter omis-
 furus, si ipsi sese non inuoluissent sine causa, & ut dicitur, neutrales & indifferen-
 tes habuissent utrinq;. Ideo nõ mihi, sed sibi imputabũt si tangant & ipsi, quos
 par gloria studium, & inueterata iam diu inuidia coegit, pro Eccia contra nos
 machinari non bonas machinas. nõ sane oēs dico. Nã sunt in ea Academia præ-
 clarissima, candidissimi, & rectorũ studiorum optimi assertores, atq; hoc ipso ta-
 men nomine alterius illius fermenti hominibus, uelut sudas in oculis, & offen-
 diculum a latere, ut loque uerbis dixerim. Sed & prudentissimus senatus, orna-
 tissimiq; ciues, tam absunt ab hoc maligno ingenio, ut nemo magis abominet
 hoc peruersum & bonis literis inimicum genus. Omnium autẽ maxime laudã-
 dus est illustrissimus princeps, dux Georgius, qui uere principali clementia &
 munificentia nihil omisit, quod ad felicissimũ huius disputationis fructum face-
 re possit, si tales fuisset, ut pura ueritas, posthabita gloria, quæreretur. Deniq; &
 sua splendidissima præsentia id negocij dignatus est mirifice illustrare, omnia
 cauens & monens, ut modestæ & quærendæ ueritatis studio agerentur. Nihil
 ergo optime huic uniuersitati me debere cõfiteor, q; omnem honorẽ, & omne
 officij, duntaxat inuidiam quorundam, ut sunt res mortalium ex nulla parte inte-
 gra, fateor mihi satis displicuisse. Igitur hæc est siue tragœdia, siue comœdia
 huius disputationis, quã Satyram potius dixeris. Primo ruptum est pactũ, quo
 inter Eccium & nos conuenerat, ut libere disputaretur, & excepta per notarios
 in publicum totius orbis iudicium ederentur, quemadmodum in literis utrinq;
 editis legitur. Nã uoluit potius Eccius noster sine notarijs, meris & liberis cla-
 moribus rẽ agi. Consenserunt in idem suæ factionis uiri, ubi hoc obtinere non
 potuerunt, ad aliam pacti illusionem itũ est, scilicet ne excepta per notarios ede-
 rentur, nisi iudicibus nominatim & cõmuniter electis oblata, accepissent senten-
 tiam. Additum est cõmentum, quo uelut honestissimo titulo hoc foedifragium
 apud idiotas ornaretur, uidelicet oportere iudices certos habere, quos si recusa-
 remus, iam haberent, quo in odium uulgi nos traherent & iactarent; nolle scilicet
 nos pati ullos iudices. Ita solidissima ueritas Eccij & Eccianorum, metuit lu-
 cem & publicum, sibi scilicet optime conscia, quasi orbis & cuiusq; optimi uiri
 iudicium parum sit, quo recepta sunt tã multa, quæ olim sancti patres dixerunt
 scripserunt, disputauerunt. Fecerunt ita, forte quod iudices fore sperarent eos,
 quos in uniuersitatibus passim contra nos pro se stare sciebãt, aut quod magis
 suspicor, quod Eccius meus conscius sibi non intellectã a se scripturã, latibulũ
 huius conscientia hac ratione quæreret, nam & si est homo in literis humanis,
 & opinionibus scholasticis uarie & copiose eruditus, tamen sacrarum literarũ
 ego inanem inueni disputatorẽ, quod mihi pro modestia sua ignoscet, quia ue-
 rum dico, & suo tempore probabo, ubi ea non sufficerint, quæ ipsemet in papy-
 rum effudit testimonia imperitię huius credibilia nimis, non quod mihi soli uẽ-
 dicem scientiam scripturarum sanctarum; sic enim me solet diminari, quando
 aliud quod dicat nõ est ad manum; sed quod arbitrer me in sacris literis tantum
 uersatũ & exercitatũ, ut de scholastici theologi scientia, qui sacras literas uix a li-
 mine salutauit, possim sine periculo pronuciare.

Altera machina fuit, Carolo stadus noster secum libros attulerat. Cum sit ho-
 ne stissima

nestissima disputandi & rutilissima ratio, ex presentibus libris loca ostendere, & dicta uel probare uel confutare, magno tumultu, hoc Eccius noster detrectauit. Nam uidebatur cuiusdam compilatoris ingenio & opera fretus, multas confar-
 cinasse autoritates S. patrum, studioq; factionis suae auxisse: ibi periculum erat, nec sicut aliquoties conuincebatur, ita semper conuinceretur male induxisse di-
 cta patrum. Nam cum praecedentia & sequentia non uidisset, nec enim ueritas ut
 dixi, quarebatur, ita illas aptauit ad propositum, ut nihil minus traheret ad pro-
 positum, nisi quod delectabat eum aliquando & risum miscere auditorio. Sta-
 tuerunt itaq; pro Eccij uoluntate, libros domi relinquendos esse, & solius me-
 moriae & linguae uiribus, ac libertate disputandum, hoc est quod optimi qui-
 dam dixerunt, hanc disputationem non de ueritate, sed de laude memoriae &
 linguae agitari. Prætexuit tamen & hic Adam ille folium fici pulcherrimum,
 quod pene nullus, nisi sit stipes, intelligat, uidelicet puerile & ridiculum esse, The-
 ologum e libris aut schedis disputare. Et mirum quam blandum sibi uulgi mur-
 mur hoc ingenio inuenerunt, quod de his rebus iudicat, sicut de puerorum scho-
 lasticis exercitamentis, quasi non & August. contra Manicheos & Donatistas
 collatis libris pugnauerit. Verum, ueritatem ille quarebat, non gloriam.

Farrago au-
toritatum.

Perperam in-
duxit dicta
patrum.

Disputatio
ad laudem
memoriae.

E libris dispu-
tandum.

Fortis dispu-
tator nec ui-
ctus cedit.

Prætereo, quod Eccio necesse fuit ultimum uerbum cedere, siue opponeret, siue responderet, ut sic argumenta insoluta facilius uictoriam simularent. Tum si alicui rei finiendæ dictus fuisset dies, liberum illi fuit hoc non obseruare, nos religiosus & obseruantes esse oportuit. Breuiter, qui pugnatum ueneramus contra errores & haereses, cum inuidia & uana gloria negocium habere coacti sumus. Nam quod ad me pertinet, cum me tot concionibus populo fabulam & sibilum faceret, ita uolentibus suis squamis, libens transeo, ut qui nihil æque optarim, quam nominis mei obliuionem. Nec sic tamen quicquam promouerunt, nam, uelint, nolint, testari coguntur & ipsi, Carolo stadij positiones domum saluas rediisse nec una uel syllaba confutatas, quas etiã crudas deuorare Eccius statuerat. Quin egregius iste scholasticorum doctorum patronus, quo caueret ne uictus uideretur, inter disputandum Protheum imitatus, subito ea quæ in principio magno impetu impugnarat, in fine omnia concessit, imo affirmauit. tunc præoccupans gloriatus est, quod in sententiam suam Carolo stadium pertraxerit, audens etiam hoc dicere, scholasticos doctores nunquam aliter docuisse & sapuisse. Quod cum sentiret impudentius dici quam audire possit quicumque scholasticos legisset, sic sane temperauit, ut Scotum cum Scotistis suis, & Capreolum cum Thomistis suis constanter negaret, antiquiores Altisio, Bonau, & nescio quos autores allegans. Credo autem, quod hæc suæ farinae hominibus magnæ cruci fuerint, & si risum miserime simularent, cum ducem suum, tam fortiter aggressum certamen, relictis signis mox senserunt, si tamen senserunt, desertorem exercitus & transfugam factum. Nam id Carolo studio satis erat, scholasticorum doctorum tres celebriores sectas fuisse ab Eccio eadem hora negatas, quas nisi negasset, Pelagianus Ingolstadtum reuersurus erat. Certum est enim modernos, quos uocant, cum Scotistis & Thomistis in hac re, i. lib. arb. & gratia consentire, excepto uno Gregorio Ariminensi, quæ omnes damnat, qui & ipse eos Pelagianis deteriores esse, & recte & efficaciter conuincit. Is enim solus inter scholasticos contra omnes scholasticos recetiores, cum Carolo studio, id est Augustino & Apostolo Paulo consentit. Nam Pelagianus, & si sine gratia opus bonum fieri posse asseruerint, non tamen sine gratia cælum obtineri dixerunt. Idem certe dicunt scholastici, dum sine gratia opus bonum, sed non

Carolo stadij
dogmata sal-
ua manserunt
ab Eccio.
Astutia Eccl.
ana.

Ordinẽ dese-
rit Eccius.

Tres sectæ
scholasticorum
negatæ.

Pelagiana he-
resis in schola-
sticis.

Errores scho-
lasticorum.

Inconstantia
Eccij. meritorium fieri docent. Deinde super Pelagianos addunt, hominem habere dictamen naturale rectæ rationis, cui se possit naturaliter conformare uoluntas ubi Pelagiani hominem adiuuari per legem dei dixerunt. Nec hanc metamorphosin Ecciano ingenio alienam existimes, est in ea promptissimus. Nam hac die quidem cum Gregorio, ut dixi, sensit & Carolostadio, rursus altera mecum congressus, eundem mihi Gregorium in eadem etiam materia negauit, propter articulum Huss. concilio Constantiensi damnatum. Ita uere mirificus est, & cui non uiderim similem, disputator Eccius, apud quem nihil sit uel periculi, uel uitij Gregorij Ariminensis sententiam cum D. Carolostadio contra omnes scholasticos pugnantem, pro scholasticis amplecti, eundem rursus pro scholasticis eisdem, in eadem re repudiare. Sic habes uictoriam, qua gloriatur Eccius, gloriaturque suum fermentum, quod negatis uere omnibus scholasticis doctoribus quos tutandos susceperant cum ecclesiasticis consentiunt.

Eccium nihil
puget.

Modus disputa-
tandi clamo-
si & audacu-
li.

Sed & nos Vuittenbergæ sciebamur scholasticos doctores, si cum tenebris suis, id est, lumine naturæ secundum Eccium, Aristotele negentur, posse conuenire cum Ecclesiasticis. Verum hanc negandi rationem, & per negationem concordandi Vuittenbergæ ignorantes, Lipsiæ didicimus: quam & tibi & omnibus qui uolunt, ecce libenter communem facimus. Primum, ut in exordio disputationis, alicuius dicta fortiter impugnes, protestatus, etiã per publicas schedas, te contra nouam doctrinam pro ueritate fidei, & honore sanctæ ecclesiæ pugnaturum; ita ut montes parturire putentur, tum in negotio sensim & subdole cedens, ne quis te uictum sentiat, idem constanter affirmes, & simul uicisse glorieris. Deinde multa confidentia fingendum tibi est, nullum eorum qui adiunt, habere, uel memoriam, uel sensum communem, ut libere queas dicere, te ab initio sensisse, & hanc non nouam, sed ueterem esse doctrinam, nihil moratus interim, si amiseris totum exercitum doctorum, quos defendere proposueras. Atque hic quidem est modus & euentus Carolostadianæ & Eccianæ disputationis.

Eccius cum Lu-
therio disce-
ptat.

Post hæc mecum congressus est, de primatu Rho. Pontificis, de purgatorio, de indulgentiis, de pœnitentiâ, de potestate absoluendi cuiuslibet sacerdotis. In quibus omnibus quid fecerimus, suo uidebitur die. Nam de me parcius mihi dicendum est, ne mihi præco fiam. Interim hoc dico, quod de pœnitentiâ & purgatorio, ipse pene ignoro, quantum dissenferimus. Nam pœnitentiâ incipere ab amore iusticiæ, laudabile quidem esse, sed non necessarium uoluit, quod ego omnino necessarium assero usque adhuc, cum ante gratiam, quæ est charitas, non possit fieri ullum opus bonum, ut ipsemet concesserat. Causa dissidij mihi uisa est, quod ille multis autoritatibus inductis, pœnitentiâ a timore etiam seruilis incipi contenderit, uel ignorans, uel dissimulans, quod seruilis timor in hac uita non penitus tollitur. Ideo etiam infusa gratia, quæ incipit pœnitentiâ, timorem seruilem commouet, simul operans timorem filialem, cum sint opera deterribilia, dum uiuificaturus occidit &c. An autem animæ essent certæ de salute, & gratia in eis augetur, dixi me nescire, iuxta disputationem meam in resolutorio, necdum ipse demonstraui contrarium. Ita adhuc mediâ pendet sententiâ.

Eccius conce-
ditiō fidēdū
in indulgētiis.

De indulgentiis pene concordamus, quæ & prope in risum abierunt, siquidem & ipse palam in uulgus quoque concionatus est, non esse quidem eas contemnendas, nec tamen in eis fidendum; quo modo si fuissent per indulgentiarios prædicatæ, nec Martini nomē hodie uulgus forte nosset. Sed & in seipsis iam diu corruissent, morientibus præfame commissariis, si populus nouisset non esse in eas fidendum, itaque quam ego fore putabam summam disputationis, & rem omnium periculorum

periculosissimam, adeo sine negocio confecimus, ut nihil fere segnus tractauerimus, immo nunquam infelicius & miserius habuerunt indulgentia. Quare satis tutus mansit sermo meus de indulgentiis uernaculus, cum his quae in resolutorio, & contra Syluestrum in hanc rem scripsi. Licet uel more suo, uel iussu fermeti sui, non potuerit eum irreprehensum relinquere, causans quod deciperem homines uerbis meis, & uitam nouam, & crucem, quam a deo requiri in peccatore dixeram, tam profundus theologus non intellexit, includere omne genus mali, etiam mortis in hoc mundo. Nec mirum, quia non scripturas, nec tropos eius, sed lumē naturae Aristotelem, & illuminatos eodem lumine doctores dumtaxat legit. Et tamen uelut Moab arrogantis, plus praesumens quam posset, omnia quae unquam dixissem, calumniari & traducere conabatur.

Cruzpoenitentia.

Illuminati doctores.

Proinde miror quid nunc dicturi factorumque sint fratres illi, qui me passim apud principes & ubique terrarum haereticum, & nescio quod nominibus criminati sunt propter indulgentias, tum scenedas satis amplas disputationis contrarias, magno ut dicitur, stipendio, alienoque studio paratas inuulgarunt, & Christi populum suis impudentibus imposturis & in anima seduxerunt & in corpore, rebus suis spoliauerunt, cum uideant causam istam ita friguisse in hac disputatione, quam inferno ardentiore esse uoluerunt. Sufficit mihi quod summa causa cecidit in felice Lipsia, & omnium iudicio indulgentia, clamatoresque earum ridiculum fuerunt.

Stipendio conducti disputatores contra Martinum.

De primatu Rho. ecclesiae acius certatum est, ego primatum honoris non negaui, nec potestatis, dedi, saltem iure diuino, nihil repugnaturus, immo constanter confessurus ac defensurus, si facto uel iure humano eum habeat. Nihil enim minus quero, quam ne a summa sede sanctorum Petri & Pauli ulla causa quisquam recedat, aut obedientiam debitam subtrahat. Solum ne tot sanctos patres in caelo regnantes, qui in oriente uiuentes, sub Rho. sede non fuerunt, contra ius diuinum egisse concedam. Ille contra, iure diuino utrumque conatus asserere, cum multas auctoritates patrum conueheret, inuentum tandem est, eos ambiguos & uarios esse, in alteram sententiam aliquando uideri inclinasse, quantum pro me robustius & locupletius sentirent, praesertim ubi id agunt ex animo, ut euangelium interpretentur.

De potestate Pontificis.

Græci.

Sicut ueteres intelligendi.

Iam illud Matthaei. xvi. Tu es Petrus. Item illud Ioan. Pasce oues meas, & sequere me. Item, confirma fratres tuos, & nonnulla minus ad rem, quam haec facientia, cum non urgerent, tandem confugit ad concilium Constantien. plena fiducia, quod esset illic determinatum contrarium, & sententia mea inter articulos Huss. & Vuicleff. damnata. Hic totus immoratus anhelabat, quo poterat odiosius mouere inuidiam, quia aliud non habuit, quo suo fermento palparet blandius, ubi enim defecit in iure diuino, cucurrit ad ius humanum, probaturus per ipsum ius diuinum; neque sic tamen rideri oportuit, quae tantus theologus taret.

Concilium Constantian. citauit, tanquam ius diuinum.

Cui ego duo concilia antiquiora & celebriora, Nicenum & Africenum, contra unum opposui, deinde & ipsum Constantiense non recte fuisse ab ipso & fermento nequitiae, cui tum seruebat, intellectum. Nicenum enim concilium de creuit, Rho. Pontifex debere curam habere ecclesiarum suburbanarum, sicut Alexandrinum Aegypti, deinde episcopos, non, ut modo ex urbe emptis palliis & potestate, sed per uicinos episcopos ordinandos esse, ut lib. eccle. histo. x. scribitur. Hic uero anguilla ista aiebat, hoc, ut fieret, promissum esse a Rho. Pontificibus, fingens ut solet, ex capite proprio glossas nouas, quasi non ipsissime & haereticissime

Nicenum & Africenum concilium.

cissime fecissent, tam Rho. pontifices, q̄ Nicenum concilium, si uel statuerent uel permitterent quod esset contra ius diuinum, Nam si est ius diuinum, Rho. pontificem omnia in omnibus ecclesijs posse, non est in eius potestate permittere contrarium, uel una hora fieri, nec in concilij potestate contrarium, aut de Rhom. pontifice, ut inferiore suo disponere, aut diuersum, aut aliud, statuere, non magis certe, q̄ in potestate eius sit, permittere aut statuere supra & adulteria licere. Ita fiebat, ut miser Rhomanæ potestatis tutor & patronus, primatum hunc tueri non posset, nisi blasphemaret, tum sacratissimum Nicenum concilium, tum ipsos pontifices, dum eos soluisse ius diuinum asseruit.

Primatū non
suetur probe

Quid est hæreticum & blasphemum, si hæc Ecciana modestia non est hæresis & blasphemia? sed sic loqui debet, qui loquitur, ut hominibus placeat.

Pontifex non
est uniuersalis
sed uniuersalis
ecclesiæ.

Iam cum concilium Africanum, ut habetur dist. xcix. ca. primæ, prohibuisset Rho. pontificem appellari uniuersalem pontificem, dicens in hunc modum Uniuersalis autem pontifex, nec Rhomanus appelletur, hic sibi tēperauit quidem a blasphemia, non dicens, quod contra ius diuinum aliud permissum aut statutum sit, sed glossam certe tanto theologo dignam effinxit, quam nō ponerem, nisi eam scirem glorię audissimo disputatori satisfacere, & gloriã absolūtã tam ei parere, Dixit enim, & si Rhomanus pontifex non sit appellandus uniuersalis pontifex, tamē appellari debet uniuersalis ecclesiæ pontifex. Risum quæso teneas amice, sine suum fermentum ridere, Nemo enim dignius rideat ad tam insignem glossam, Ego glorior me tot expensis non frustra Lipsiæ moratum, saltem hoc didicisse: Non est uniuersalis, est tamen uniuersalis ecclesiæ episcopus, non est forte etiam Moguntinus, est tamen Moguntia ecclesiæ episcopus.

Prompte rñ
dent magistri
nostri.

Hæc ad mea duo concilia ille opposuit, nam Nicenum per uerbum, permisit Africanū per nomen, ecclesiæ, soluit: adeo facile est magistris nostris eximij magnas quæstiōes soluere, & etiam conciliorū authoritati detrahere, qua tamē mirum est, q̄ soleant alios strenue ad hæresim adigere. Nunc uide an ego melius uel peius ad suū unicum responderim. Certum est non omnes articulos Cōstantiæ damnatos, esse hæreticos, sicut temerarie & impudēter latrabat Eccius, quod probo euidenter. Primū ex ipsius concilij uerbis, quæ sic habent, Quidam ex eis sunt notorie hæretici, quidam erronei, alij blasphemij, alij temerarij & se-

Non oēs arti-
culos Cōstantiæ
dānatos,
eē hæreticos.

ditiosij, alij piarum auriū offensiui. Hæc ibi. Nōne clarū est hæc uerba esse eorū, quos heretica prauitatis inquisitores uocamus? quos in eo Cōcilio apparet tyrānidem obtinuisse, nam horū pene alia non est uox, q̄ hæc. Ista propositio est hæretica, ista scandalosa, ista seditiosa, ista offēsiua, uel certe spiritūs sanctū nimio presentem, illis ludētibus aut dormitātibus, uigilasse, ut coacti sint omnino imprudētes, propria uoce testari, se quosdā damnasse, nec hæreticos nec erroneos ac p̄ hoc catholicos, Christianos & ueros? Nā si dixissem sine discretiōe, omnes esse hæreticos simul & erroneos, simul temerarios, simul offēsiuos, nō pateret ueritati locus aut fuga. Nūc ipsi discernūt hæreticos ab erroneis, & ab utriusq̄ temerarios & seditiosos. Dicā ergo, quid ad me, si temere & offēsiue loquar, modo uere & catholice loquar? Tuo te urgeo gladio, alios hæreticos dicis, ut quos in fidem peccasse certum sit, alios erroneos, forte, qui in mores & statuta hominum peccēt. Iā de relijs triūpham⁹, eos neq̄ in fidē neq̄ in statuta morū pecca-

Hæreticę prauitatis
in quilito
res duces cō-
ciliij Cōstantiæ.
Propositio
hæretica.

Satis est uere
& catholice
loqui.

re, & si forte teneras aurículas, ueritatis ipatiētes mordaci⁹ offēdāt, sufficit q̄ sint fideles & ueri; semp̄ ita fuit, q̄ ueritas esset temeraria, mordax, seditiosa, & offēsiua. Ita ego credo hūc unū esse offēsiuos, Ro. Pōtificē nō esse iure diuino dñm omnium

ueritas semp̄
temeraria.

om̄ in potestate. Quid em̄ atrocius offendit: qd̄ magis temere dici hodie, & a multis annis potuit: Ita & ille in auribus Thomistarū offensiuus est, quē Gregorij Ariminensis esse, immo Pauli & Aug. supra esse dixi, omnem scilicet actū hominis esse aut bonū, aut malum. Ego quidē rogabā mihi donari, ne omnes articuli a Concilio damnati dicerētur, sed ab aliquo Thomista quosdam Christianissimos intrusos, ut est iste: Omnis actus hominis, aut est bonus aut malus sicut omnis arbor aut est bona aut mala iuxta euāgelium, sed noluit, uerū quid ad me, quod Thomistę offendunt ueritate: sufficit quod sit neq; hereticus, neq; erroneus. Aut si est hæreticus & dānatus, iam quid Eccius faciet, qui contra laudabile illud conciliū Constantiense, pro laudabili eodem cōcilio disputans, concessit Carolo studio, ipsum esse uerum & catholicū, nec scholasticos doctores aliter sapuisse, ut dixi supra. O horrendum facinus, quod Eccio ecclesię sanctę patrono sit intollerabile, q̄ Boemorum & hæreticorū, ut eius uerbis tonem patronus cum concilio contra conciliū sentit, & ut cū suis doctoribus Christianus sit, hæreticus efficitur. Sed, ut dixi, Eccianę modestię priuilegiū est, sibi ipsi libere dissentire, & in re eadem contradictoria tenere, sicut & Viennę fecisse se testatur, & forte etiam Bononię. Claret ergo conciliū Constantiense non cōtra me pugnare, nec hæreticum, nec erroneum, immo catholicum & ueracem ex eodem me probari, ut sic stet concordia cum Niceno & Africano concilio & Constantiensi. Quod autē hæc non uidit Eccius, & sua farina, deinde & hæreticę prauitatis inquisitores, in causa uidetur esse, quod omnes ij promptiores ad contumeliā heretici opprobrij sunt, q̄ tātōs deceat populorum magistrōs, & hac cecitate percussi, sicut scripturas sacras, & sanctos patres legūt, ita & omnia alia: hoc est, non cogitant q̄ bene & q̄ diligenter, sed ad quātum odiū & inuidiam aliorum legant. Ideo quicquid alienum a suo sensu audierint, mox hæreticum quoq; affirmant, suam iuxta & oscitantiam in legēdo, & temeritatē in iudicando omnibus ludibrio exponentes.

Deinde, si non placet ista conciliorum concordia, & pertinaciter mihi Constantiense unū contra duo obtendatur, iam nō difficile mihi erit statuere, utrius autoritas debeat preponderare. Nam cū conciliū possit errare, potius Constantiense, q̄ Nicenum & Africanum errasse cōfitear: quod hæc longe felicius q̄ illud processerint & egerint, ac iam diu sacris Euangelijs, etiam præ ceteris cōcilijs, comparata sint, presertim Nicenum: ad quā gloriā Cōstantiense necdū peruenit, & in hoc imitabor nouissimum Rhomanū conciliū, in quo Basiliense damnatum est, & Constantiense quoq; passum nō parua suę autoritatis detrimēta, dum Papam supra conciliū esse sanxit, cuius contrarium in Constantiensi definitū est. Atq; ita inuicem sese reprobantia concilia, interim satis nos tutos reddunt, & liberos ad contradicēdum utrisq; que enim sibi dissident, cui conuenient: atq; hæc latius, deo dante, cum Eccius in publicum se dederit.

Verum quando, ut dixi, hac disputatione magis tempus est perditum, q̄ ueritas quæ sita, nolo propositionum mearum resolutiones in lucem dare, confusus maiorem cognitionis fructum hinc prouenturum, q̄ si bissepties ad hūc modū disputeretur. Quare, si cui uidear errare, age confutet errorem, si odit: aut rectiora doceat, si diligit.

Habes mi charis. Spalatine, historiam fere totam, nam si qua alia non dixi, ad reuerentiam uniuersitatis Lipsiensis mihi charissimę non dixi, ne regis Idumę ossa ad cineres redigerem. quamq; nisi scirem hoc meis peccatis debitū, satis indigne ferrē, me tā sterilibus negocijs occupari, de indulgentijs, primatu, & priuilegijs, alijsq; ad salutē nihil necessarijs rebus

Eccius cōtra conciliū Constantiense, alia qua concessit

Modestia Ecciana sibi libere dissentit.

Temere definiunt hæreticę prauitatis inquisitores.

Veterū cōciliorum autoritas.

Martinus dolet se indulgentijs, primatu, priuilegijs, hoc est nugamentis occupatum.

Salsum dictū a principe. rebus, quibus ab optimis nostro seculo studijs auocor indignabundus. Nam ne illustris, princeps dux Georgius, prudentissime ambos nos uerberans, dixit: si ue hoc sit iure diuino, siue humano, Rho, Pōtifex est, & manet summus pontifex. ita uere dixit, & non leuiter inutilē hanc nostram disputationē insigni hac modestia taxauit.

Pactū Martini seruat. Persuasus uero sum, ubi hæc uiderit Eccius mens, Eccianaq; factio, statim uociferaturos esse, non seruasse me foedus, nec conuentioni paruisse, ubi cautū est ne disputatio inuulgetur ante decretum iudicū: Quasi uero ullum pactū nobis unq̄ seruauerint ipsi. Respōdeo tamē, me cōuenisse ne per nos disputatio euulgetur ea, quæ manu notariorum excepta est, cætera uero exemplaria, sicut p̄mittebatur cuiilibet sibi eadem colligendi potestas, quis phibebit ne ædantur? Sed esto, nec ipsa ædantur, meum Notarij exemplar non ædetur, pulchre ita seruato pacto. Verum ne præterea scriberem, non pepigi, immo palam protestatus sum cum iniquioribus nostram libertatem conditionibus uexarent, ne præsumerēt me taciturnum, itaq; nolo tacere. Sed finge me ita pepigisse, rogo, uter primo soluit pactū? Nonne Eccius? qui, ut audio, ampullosis & iniquissimis literis, etiā illustrissimū principem & patronum nostrū, quem suæ factioni stupidissimæ si milem somniat, corrumpere molitus est, pessima de me, quantum potuit recensens, quasi negassem S. patrum simul omniū sententiā, mihi soli arrogarim scripturæ intelligentiā, concilia negarim, hæreticos defenderim, his em̄ mendacijs homo ille purus & sanctus theologus, tam sacrū & uenerabile caput ausus est tentare, & me coram optimo principe tam egregie cōmēdare. Quid ad alios putas, scribit & loquitur, sine scilicet pacti uiolatione, qui ad nostrum patronum ista scribit? Aut quid apud amulos meos uerum dicit, quem ad talem, tã prudētem, tã formidabilem iudicij principem mentiri nihil pudet? Audio deniq; cōflas se eum quasdam interpretationes super articulis quibusdā, mihi per inquietos, & mali sui cupidos fraterculos impositis, atq; iterum me coram magnatibus, mira charitate Manicheum, Hussitam, Vuiclestam, & nescio quot generibus hæreticum descripsisse. Sic solet Ecciana modestia seruare pactū, uerum hanc suam insaniam mihi facile est contemnere, qui norim hominis ferme totam suppellectilē. Atq; ubi illa sua genimina in manus meas uenerint, spero quod Eccium meum digne & magnifice tractare possim, si qua tandem uia intelligere possit, quid sit multa pacisci & nihil seruare, & tamen ab alijs seruanda exoptulare atq; his omnibus aliud nihil quærere, q̄ ut noceat & ueritatem conculcet.

Mentitur Eccius. Interim mihi sufficit, quod carnifex illa cōscientiarum theologistrīa, cui totū debeo, quod mea conscientia patitur, cecidit in hac disputatione. Nam prius dixeram: Meritum aliud esse congrui, aliud condigni, facere hominem posse q̄d in se est, ad obtinendam gratiam, posse remouere obicem, posse nō ponere obicem gratiæ, posse implere præcepta dei, quo ad substantiam facti, licet nō ad intentionē præcipientis, liberum arbitrium posse in utrūq; contradictoriū, uoluntatē posse ex puris naturalibus diligere deū super omnia, posse ex naturalibus haberi actum amoris, amicitia, & id genus monstra, quæ pro primis ferme principijs seruntur scholasticæ theologiæ, & omniū libros & aures impleuerūt. At nunc ij oēs errores, sub Ecciano p̄sidio & triūphabundis signis, satis strenue ceciderunt, sine ullo ferme Marte conterriti ad solum conspectum dæarum propositionum Carolostadij, quarum prior hæc Augustini: Liberum arbitrium sine gratia nihil ualet, nisi ad peccandum; Posterior Ambrosij hæc: Liberū arbitrium

Multa conciderūt sub Eccio Theologia scholasticæ dogmata.

bitium sine gratia tanto citius propinquat iniquitati, quanto fortius intenderit actioni. Similia trophaea & spolia retulerunt ferme & indulgentiae ex hac pugna, quas non mitiore, ut garrunt, sententia utiles esse admisi, sed utiles solum pigris & stertentibus; caeterum insaniam esse defendi, si quis eas bonas & utiles esse Christiano homini dixerit.

Indulgentia
mutata.

Hac inquam mihi interim satis sunt euenisse ex hac disputatione, quae ideo recitavi, ut iactantiam gloriosam Ecclesiae haereticis aliquantulum iuuarem. Caetera ubi haec quispiam eorum impetierit, fortasse dabit dominus in lucem uenire.

Vidisse te credo Ecclesiae excusationem aduersus Philippum nostrum satis dignam Ecclesiae genio, in qua homini etiam in sacris literis, terque quaterque omnibus Ecclesiae doctiori, denique & fordidae illius Ecclesiae theologiae non ignaro, approbat pro magno uitio grammaticam professionem. Tam recto sunt iudicio magistris illi nostri eximij, ut eruditionem metiantur secundum qualificationes suas, & inanes titulos. Conatus est & eundem mihi inuidiosum reddere, dum mihi & ingenium & eruditionem, nescio quantam tribuit. Nam ut hoc etiam scias, me quoque non nihil gloriae retulisse ex disputatione ista, Tribuit mihi Ecclesiae eruditionem, tribuunt & Lipsienses, adeo quantum fama cepi, ut nisi Ecclesiae subsidarias opes suffecissent ipsi, fateantur Ecclesiam a me fuisse prostratum, atque ita uictoria iam ab Ecclesia in Lipsienses incipit migrare. Rursus dicitur illum magnificum contemptorem Lipsienses habuisse pro bonis quidem hominibus, sed in quibus longe plura sperasset, & se solum omnia fecisse. Ita uides nouam quandam Illiada & Aeneida illos carere, & me saltem Hectora & Turnum arbitrari, quo illi praestiterit, an Lipsiensium uiribus & copiis. Certum est ipsum solum semper clamasse, illos autem semper tacuisse, putas ne magnas me illis debere gratias? Sed redeo ad Philippum, quem tantum abest, ut ullus Ecclesiae mihi reddere possit inuidiosum, ut in omni mea professione nihil ducam antiquius Philippi calculo, cuius unius iudicium & autoritas mihi stant pro multis milibus sordidorum Ecclesiarum. Neque me pudet, & si magistrum artium philosophiae & theologiae, & omnibus pene Ecclesiae titulis insignem, si huius mihi Grammaticae dissenlerit ingenium, meo sensu cedere, quod & sapienter feci, & quotidie facio, ob diuinum donum, quod deus in hoc fictile uasculum, Ecclesiae quidem contemptibile, larga benedictione infudit. Philippum non laudo, creatura est dei, & nihil; sed opus dei mei in ipso ueneror. Nec Ecclesiam uitupero, sed crassas istas seminanda discordiae & inuidiae concitandae uasricas toto corde detestor, abominorque: quas neque frequentiores, neque maligniores usque uidi, quam in Ecclesia; quibus & pene totius nostrae disputationis farraginem fermentauit, nam hac una sola pene re pessima potens est Ecclesiae, ad rem theologiae

Philippus
Melachthon
Theologiae
scholasticae
eximia doctus,
Miraculum ingeniorum.

Ecclesia Lipsiensis
tulerunt
suppetias contra
Marrinū.

Philippus
certi iudicij

ὄνος πρὸς λυραμ. Sed iam ad resolutiones accedo, tu interim

cura, ut illustris, principi Ecclesiam commendes, sicut

seipsum commendari meruit, quamquam nihil

hoc officio sit opus apud tantum

principem. Vale Vuitten/

bergae. M. D. XIX,

Assumptionis

Mariae.

FINIS.